

1070.O.O.V.

27 april 1971.

aan de Stichting ter Bevordering der
restauratie van de Ned. Hervormde
Kerk te Herg,
p.o. Boslaan 6,
HERG.-

Mijne Heren,

Hiermede hebben wij het genoegen U een voorlepis advies uit te brengen, als bedoeld in artikel 2 van de generale regeling voor de verkwijze van de orgelcommissie.

Een onderzoek is ingesteld naar het reeds gedemonteerde en opgeslagen zijnde orgel en tevens is het in restauratie zijnde kerkgebouw bezien.

Aannemende, dat de stallen, waarin het instrument is opgeslagen, in voldoende mate droeg zijn, kunnen wij verklaren, dat het orgel op correcte wijze is gedemonteerd en opgeborgen.

Vermoedelijk in verband met de beschikbaar zijnde ruimte, zijn de onderdelen van het instrument op sedanige compacte wijze neergezet, dat zij niet of nauwelijks toegankelijk zijn. Dit gelikt met name voor de windlade, waarop het pijpwerk is geplaatst en de speeltafel.

Het is daarom niet mogelijk onzerzijds gegevens te versprekken over de toestand waarin het instrument verkeert en waarvan U schrijft, dat het "een goede herstelbeurt" behoeft.

Voorgaans wij kunnen nagaan (om naar uit een later met de orgelmaker Menno Ruiter te Groningen gevoerd telefoengesprek ook is gebleken juist te zijn) betreft het hier een orgel, met een mechanische kegellade, gebouwd door de orgelmaker Leichel.

Vastgesteld kon worden, dat het instrument één manuaal heeft met een omvang van C-f3 en dat de dispositie de volgende is:

Bourdon	16'
Prestant	8'
Roorfluit	8'
Dolce	8'
Viola di gamba	8'
Octaaf	4'
Flûte harmonique	4'
Octaaf	2'
Trumpet	8'

Tremulant
treden: forte en tutti.

Het pijpwerk is geïntenseerd, gelijk gebruikelijk was in de beuvtijd van het orgel, t.v. met gebruikmaking van expressione (overlengten) en vele inkepingen in de kerns van de pijpen (kernstekes).

Hoewel geen sink is verwerkt, is het pijpwerk van een makelij, welke een fabrieksmatige indruk maakt.

De houten pijpen zijn van een goede houtsoort vervaardigd.

Hoewel wij niternaard de klank van het instrument niet hebben kunnen beoordelen, kunnen wij ons uit vergelijking met soortgelijke orgels van de

27 april 1971.

orgelmaker Leichel, ons een beeld daarvan vormen.

Wij merken daarbij op, dat het orgel, gebouwd in een tijd, waarin het verval in de orgelbouw zich al duidelijk manifesteerde, slechts een zeer beperkte artistieke waarde vertegenwoordigt. Dit neemt echter niet weg, dat de gebruikswaarde als begeleidingsinstrument voor de Concertzang voor U een belangrijke zal zijn.

Wel moet er op worden gewezen, dat de geringe reële waarde van het instrument beperkingen oplegt aan de ten behoeve van het orgel te besteden bedragen. Wij deelen hierbij op kosten, welke eventueel in verband met een restauratie van het instrument zouden moeten worden gemaakt.

Zoals al hierboven is opgemerkt, kan ontrent de toestand, waarin mechaniek en windlade zich bevinden, geen oordeel worden gevormd.

Mocht het name de windlade een algehele restauratie behoeven, (een kostbare aangelegenheid) dan dient ernstig te worden overwogen, of het verantwoord is om aan het orgel een dergelijk groot bedrag, als hiernaede genoemd is, te besteden.

In dit verband moeten wij U onder de aandacht brengen, dat het ons niet uitgesloten lijkt, dat ook al bevindt de windlade zich momenteel nog in een goede staat, moeilijkheden kunnen worden verwacht wanneer tengevolge van de kerkverwarming uitdroging van het hout zal plaatsvinden. Wij hebben ons n.l. in het kerkgebouw o.m. op de hoogte gesteld van de wijze, waarop het gebouw zal worden verwarmd. Op het eerste gezicht lijkt dit te geschieden door een systeem, dat als zijnde het minst schadelijk voor het orgel wordt beschouwd, t.w. vloerverwarming, aangevuld met verwarming langs de wanden door convectoren.

Mits niet te hoog gestoekt, is dit systeem inderdaad het minst slechte, omdat door verwarming van de vloer de kerkgangers bij een betrekkelijk lage ruimtetemperatuur zich toch behaaglijk zullen voelen.

Wordt echter de eis gesteld, dat ook de temperatuur van de lucht in de kerkruimte een zodanige is, dat men bijv. zonder te zijn gekleed in een overjas in de kerkruimte kan vertoeven, dan kan voorspeld worden, dat de relatieve vochtigheid zal dalen tot dermate lage waarden, dat voor schade aan orgel en ander in de kerk aanwezig houtwerk ernstig moet worden gevreesd. Blijkbaar wordt de verwarming tijdens de restauratie-werkzaamheden reeds op bovenbedoelde wijze gestoekt, want bij ons bezoek is ons -ongevraagd- getoond het nieuw aangebracht houtwerk reeds nu was gekrompen.

Wij willen U derhalve adviseren om wanneer het kerkgebouw straks in gebruik zal zijn, zeer matig te verwarmen.

Vat het orgel zelve betreft kunnen wij U niet anders adviseren dan om -wanneer het gebouw gereed is- de orgelmaker Ruiters het instrument te doen opbouwen. De kosten met de de- en remontage kunnen onzes inziens worden opgevoerd op de restauratierkening van de kerk en zijn mitdien, subsidiebel.

27 april 1971.

Het lijkt ons niet nodig, dat de loutere remontage -waarbij de omvang van het werk dus zeer beperkt kan blijven- plaats vindt onder toezicht van een orgelbouw-adviseur. Om U enig insicht te geven in de normale procedure voegen wij een (vervolg-)atencil bij. Wilt U zekerheidshalve wel een adviseur inschakelen, dan willen wij U desgevraagd ter zake gaarne nader adviseren. U zoudt ook kunnen overwegen om onze commissie te vragen om tegen vergoeding van onze werkelijke kosten aan bestede uren en verschotten een eindkeuring te verrichten.

Wij delen U nog mede, dat Uw orgel verzekerd dient te zijn op basis van vervangingswaarde (welke geheel los staat van de feitelijke waarde!) berekend naar de bouw van een goed-mechanisch orgel van gelijke grootte en wel voor een bedrag van f 60.000,- Bij een lager bedrag zoudt U zijn enderverzekerd, hetgeen bij calamiteiten ernstige financiële consequenties heeft.

Vertrouwende U van dienst te zijn geweest en ons gaarne bereid verkla- rende U op de door U gewenste wijze verder van dienst te willen zijn, verblijven wij

Hoogachtend

namens de Orgelcommissie
der Ned. Hervormde Kerke

PROV. MUSEUM V. DRENTHE
INGELDOMIEN

28 APR. 1971

Doss.

No. 739.

H/dw/ok.

(S.C.de Waard-secretaris)

b	k	dat.		
			directeur	20/04 K
			conservator	
			assistent	
		1 29/04	secretaris	29/4 [handwritten signature]
		1 29/4	m. z.	2/5 [handwritten signature]